

Danmarks Apotekerforening

Analyse

24. oktober 2019

Apoteker: De økonomiske rammer sætter medicinsikkerheden under pres

En ny undersøgelse blandt landets apoteker viser, at de økonomiske rammer, som apotekerne arbejder under, sætter den sundhedsfaglige rådgivning under pres. I sidste ende er danskernes sundhed i fare.

Danskerne har fået lettere adgang til apoteket siden apotekerloven blev moderniseret i 2015. Lovændringen gav apotekerne lov til at oprette nye filialer og det har de gjort. Siden 2015 er antallet af apoteker i Danmark steget med 58 procent. Samtidig har apotekerne udvidet åbningstiderne og forkortet ventetiderne.

Apotekernes økonomiske rammer, som fastlægges af Sundhedsministeriet, er imidlertid stort set de samme, som de var i 2015. Apotekerforeningen har flere gange påpeget overfor Sundhedsministeriet, at de økonomiske rammer er utidssvarende og at de risikerer at undergrave den positive udvikling i sektoren. En ny undersøgelse blandt foreningens medlemmer bekræfter, at situationen er uholdbar.

Negativ spiral

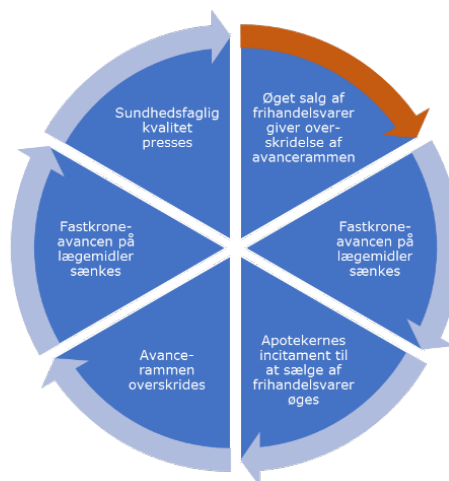
Den økonomiske regulering er kompliceret, men indeholder to centrale mekanismer, som tilsammen starter en negativ spiral.

Det første element – *avancerammen* – sætter et loft over, hvor meget apotekerne, som sektor, må tjene på salg af lægemidler og salg af de såkaldte frihandelsvarer¹. I 2019 var rammen på 2,68 mia. kr., som skal dække udgifter til løn, husleje, vedligeholdelse, forsikringer, forrentning og afskrivninger med videre.

Det andet element – *fastkroneavancen*² – er den faste avance, apotekerne må lægge på indkøbsprisen pr. pakke medicin. I 2019 var avancen på 5,46 kr. pr. pakke.

Den økonomiske regulering indebærer, at såfremt apotekerne, som sektor, overskrider den samlede avanceramme, bliver fastkroneavancen pr. pakke medicin sat ned.

Apotekerne har overskredet avancerammen adskillige gange de seneste år, fordi de sælger flere frihandelsvarer for at finansiere den øgede tilgængelighed, som er efterspurgt fra politisk side.

¹ Frihandelsvarer er de varer, som ikke er lægemidler, men som naturligt hører hjemme på et apotek. Det kan fx være graviditetstest, vitamintilskud og solcreme.

² Kaldes også lægemiddelavancen.

Overskridelserne på avancerammen har medført gentagne reduktioner i fastkrone-avancen. I 2015 var fastkroneavancen således 10,96 kr. pr. pakke apoteksforbeholdt medicin. Den er nu halveret til 5,46 kr. pr. pakke.

Efterhånden som fastkroneavancen sættes ned, får apotekerne et stadigt stigende incitament til at sælge frihandelsvarer og mindre og mindre incitament til at bruge tid på kerneopgaven – at formidle og rådgive om lægemidler.

Medicinsikkerheden under pres

En ny undersøgelse³ blandt landets apoteker viser, at incitamenterne i den økonomiske model sætter medicinsikkerheden under pres.

Ni ud af ti apotekere mener, at den faldende fastkroneavance gør det vanskeligt at have en fornuftig indtjening på at udlevere og rådgive om lægemidler. Derfor er apotekerne nødt til at finde andre måder at sikre den økonomiske rentabilitet af deres virksomhed på. Ifølge et stort flertal af apotekerne flytter den faldende lægemiddel-avance derfor fokus fra medicinsikkerhed og rådgivning og giver i stedet tilskyndelse til at sælge flere frihandelsvarer.

En sådan fokusforskydning er ikke uden omkostninger. Således vurderer otte ud af ti apotekere, at den faldende lægemiddelavance forringer den sundhedsfaglige kvalitet i apotekersektoren, jf. tabel 1.

Tabel 1 Den faldende avance og fokusforskydning

	Meget uenig	Uenig	Neutral	Enig	Meget enig
Der er en fornuftig indtjening på udlevering af og rådgivning om lægemidler	74,1%	19,7%	2,0%	2,7%	1,4%
Den faldende lægemiddelavance mindsker fokus på medicinsikkerhed og rådgivning	5,6%	9,8%	8,4%	40,6%	35,7%
De økonomiske incitament øger fokus på salg af frihandelsvarer	3,4%	0,7%	4,8%	32,0%	59,2%
Den faldende lægemiddelavance forringer den sundhedsfaglige kvalitet i apotekssektoren	3,4%	6,1%	10,2%	32,7%	47,6%

Kilde: Danmarks Apotekerforening

Uholdbar udvikling

Hvis der ikke ændres på den økonomiske model og apotekerne fortsætter med at følge de økonomiske incitament, der ligger i modellen, vil fastkroneavancen fortsat falde. Beregninger viser, at den vil ramme nul i 2025. Altså om blot seks år.

³ Undersøgelsen er gennemført blandt 201 aktive apotekere i løbet af september 2019. 147 apotekere har valgt at besvare spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 73 procent.

Undersøgelsen blandt apotekerne efterlader ingen tvivl om, at den udvikling er uholdbar:

- Ni ud af ti apotekere mener ikke, at det vil være muligt at drive apotek med høj sundhedsfaglig kvalitet, hvis lægemiddelavancen fortsætter med at falde.
- Ni ud af ti apotekere mener, at en fortsat faldende lægemiddelavance vil gå ud over den sundhedsfaglige rådgivning og
- Syv ud af ti apotekere mener, at det vil bringe medicinsikkerheden i fare, jf. tabel 2.

Tabel 2 Rammerne er uholdbare

	Meget uenig	Uenig	Neutral	Enig	Meget enig
Hvis lægemiddelavancen fortsat falder, vil der være gode muligheder for at drive et apotek med høj sundhedsfaglig kvalitet	53,1%	38,1%	6,1%	2,7%	0,0%
En fortsat faldende lægemiddelavance vil gå ud over den sundhedsfaglige rådgivning	0,7%	2,1%	10,3%	50,7%	36,3%
En fortsat faldende lægemiddelavance vil bringe medicinsikkerheden i fare	1,4%	10,3%	15,8%	38,4%	34,2%

Kilde: Danmarks Apotekerforening

Tilgængeligheden under pres

Da apotekerloven blev revideret i 2015 var et af formålene at øge danskernes adgang til apoteket. Siden da er der åbnet 180 nye apoteker, svarende til en udvidelse af antallet af apoteker på 58 procent.

Den økonomiske model betyder imidlertid, at flere apotekers økonomi hænger dårligt sammen, og at flere overvejer at opgive deres bevilling. Over halvdelen (60 procent) af apotekerne oplever således, at økonomien er presset på grund af de økonomiske vilkår. Og næsten lige så mange (56 pct.) overvejer at opgive deres bevilling før tid på grund af de økonomiske rammer, jf. tabel 3.

Tabel 3 De økonomiske rammer presser apotekerne

	Meget uenig	Uenig	Neutral	Enig	Meget enig
Mit apotek er presset af de økonomiske vilkår	5,5%	12,3%	22,6%	36,3%	23,3%
De nuværende økonomiske rammer for at drive apotek kunne godt få mig til at opgive min bevilling tidligere end oprindeligt planlagt	7,5%	17,8%	19,2%	26,7%	28,8%

Kilde: Danmarks Apotekerforening

Apotekerne i landdistrikterne⁴ har vanskeligere ved at øge deres salg af frihandelsvarer. Derfor oplever de et stærkere pres på den økonomiske bæredygtighed end andre apotekere. Således angiver 77 procent af landapotekerne – mod 49 procent af byapotekerne – at de er enige eller meget enige i, at deres apotek er presset af de økonomiske vilkår. Tilsvarende angiver 64 procent af landapotekerne – mod 51 procent af byapotekerne – at de er enige eller meget enige i, at de kunne finde på at opgive deres bevilling tidligere end oprindeligt planlagt.

Økonomimodellen risikerer dermed at undergrave den øgede tilgængelighed, som danskerne har nydt godt af siden 2015. Ikke mindst i landdistrikterne.

⁴ Et apotek betragtes som beliggende i et landdistrikt, hvis der er mindre end 8.000 indbyggere i byområdet. Denne definition baserer sig på Danmarks Statistiks definition af land- og byområder.